

ผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

The effects of cognitive behavior modification program
On develop social responsibility for first year undergrad faculty of
education, Chandrakasem rajabhat university

รัชดา แสงพุก¹ มนัสนันท์ หัตถศักดิ์²

Ratchada Sangpuk¹ Manasanan Hatthasak²

¹ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Students at Kasetsart University. Master of Arts (Educational Psychology and Guidance),

Department of Educational Psychology and Guidance

Faculty of Education, Kasetsart University

Corresponding author, E-Mail: ratchada.fine@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Assistant Professor Dr., Department of Educational Psychology and Guidance

Faculty of Education, Kasetsart University, E-Mail:

Received: July 17, 2019; Revised: May 31, 2020; Accepted: September 8, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาต่อการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 2) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญากับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญา การวิจัยนี้เป็น การวิจัยกึ่งทดลอง ประชากรคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา มนุษยสัมพันธ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ทำการเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และอธิบายการเข้าร่วม การวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงสอบถามความสนใจ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 30 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ ประมาณ 50 นาที วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย การทดสอบค่าสถิติใช้ Non Parametric Statistics (The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test และ The Mann-Whitney U Test) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบบันทึกการเรียนรู้ 2) แบบสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา

ที่มีต่อโปรแกรมฯ และต่อผู้วิจัย 3) โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม 4) แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 2) นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ภายหลังการทดลองสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การปรับพฤติกรรมทางปัญญา ความรับผิดชอบต่อสังคม

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study The Effects of cognitive behavior Modification Program on Develop Social Responsibility for first year Undergrad Students Faculty of Education Chandrakasem Rajabhat University 2) to compare score results of developing Social Responsibility of students who participated in cognitive behavior Modification Program with control group students. This research was the quasi experimental research which selected by purposive sampling. The population were 40, first-year students of Faculty of Education Chandrakasem Rajabhat University who registered Human relations subject in the second semester of the academic year 2018. The sample is obtained by sampling from studied students in department of Human relations by using the Social Responsibility Questionnaire. Moreover, this research is explained experimental program procedure to query the students who have voluntariness. The 30 students were group were tested the program for 12 sessions, 50 minutes per each session. Data were analyzed by Mean, Standard Deviation, The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test and The Mann-Whitney U Test. The instruments for study this research was used 1) the Student's Self-Report in each session 2) the Student's Opinion Questionnaire towards the Program and the Researcher 3) cognitive behavior Modification to Develop Social Responsibility Program and 4) Social Responsibility Questionnaire. The research results indicated that: 1) the posttest scores from the Social Responsibility Questionnaire of the experimental group were higher than theirs pretest scores at .05 level of significance. 2) the posttest scores from the Social Responsibility Questionnaire of the experimental experimental group were higher than posttest scores of the control group at .05 level of significance.

Key words: cognitive behavior Modification, Social Responsibility

บทนำ

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเอง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขัน กับนานาประเทศได้ เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งจึงได้รับการหล่อหลอมจากบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนเสี่ยงต่อการทำผิดกฎหมายและศีลธรรมอันดีงาม มีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ ขาดคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องความรับผิดชอบ มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร และความซื่อสัตย์ (ฉันทนา รัตนพลแสน, 2551) อย่างไรก็ตามภาพสะท้อนจากสังคมจะเห็นได้ว่าบุคคลมีความสำนึกต่อส่วนรวมลดน้อยลง ซึ่งตัวบ่งชี้ที่มองเห็นทั่วไป ได้แก่ การมีป้ายจำนวนมาก ที่เขียนไว้เพื่อเตือนสติ เช่น “โปรดทิ้งขยะลงในถัง” “ห้ามสูบบุหรี่” “ห้ามทิ้งกันบูหรี่” “ทิ้งขยะปรับ 2,000 บาท” “ทิ้ง จับ ปรับหนึ่งพันบาท” “โปรดอย่าทำลายสิ่งของสาธารณะ” “งบประมาณมีจำกัด โปรดใช้อย่างประหยัด” “กรุณาอย่าทิ้งผ้าอนามัยลงในโถส้วม” เป็นต้น (สุวิมล นราองอาจ และอริยา คูหา, 2554)

การศึกษาเปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะนำทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ทั้งด้านการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาประเทศชาติ ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา (วิภาดา กาลกลาง, 2561) อย่างไรก็ตามแม้ที่ผ่านมาจะมีการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่พึงประสงค์สร้างให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและสามารถเชื่อมโยง การศึกษากับการดำรงชีวิต (อจศรา ประเสริฐสิน, 2556) การปลูกฝังให้คนไทยมีสำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้น ในทุกคน สถาบัน สังคมทุกระดับ เพื่อให้สังคมนั้นมีแต่ความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า ช่วยแก้ปัญหา และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมการปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ดังกล่าว จะเกิดขึ้น ก็ต่อเมื่อมีการวางแผนหรือกำหนดแนวทางนโยบายการปฏิบัติ อย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้พัฒนาศักยภาพประชาชน ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเต็มตามบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ โดยผลักดันให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในและนอกระบบการศึกษาที่สร้างประชาชนไทยให้มีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญ ที่จะสร้างชาติไทยให้เจริญก้าวหน้าและสังคมสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานยกรัฐมนตรี, 2554)

แนวทางในการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมต้องเริ่มจากที่สถาบันการศึกษา การศึกษา เป็นรากฐานของการพัฒนาเป็นสิ่งที่ปฏิเสธกันไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในรูปแบบใด จำต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษา ซึ่งวิธีการที่ใช้ในการเสริมสร้าง นั้นมีอยู่หลากหลาย แต่วิธีการหนึ่งที่สำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญา โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่ากระบวนการปัญญา มีผลต่อพฤติกรรม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สามารถกระทำได้โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา (นวรินทร์ ตาก้อนทอง, 2557) การปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงเสมือนเป็นการหว่านเมล็ดเยาวชนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเจริญเติบโตไปเป็นประชากรและพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อประเทศชาติในอนาคตต่อไป (ดุสิต อุทิศพงษ์, 2547)

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมเป็นอีกหนึ่งสถาบันการศึกษา มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อจบออกไปเป็นคนดีต่อสังคม ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิต ที่พึงประสงค์ไว้ ข้อหนึ่งว่า นักศึกษาจะเป็นผู้นำและส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม รับผิดชอบต่อสังคมและมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ (มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2556: ออนไลน์) ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

จันทร์เกษม เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปพัฒนา การจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่ดีและสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีความจำเป็นศึกษาและการจัดโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เพื่อลดปัญหาต่างๆ ด้วยความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องจากความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ผลการศึกษาครั้งนี้อาจช่วยให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางในการปลูกฝังและพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมแก่นักศึกษาก่อนที่จะจบการศึกษาเพื่อไปเป็นบุคลากรที่มีค่าของสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม และเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาที่เข้าร่วม และนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปีการศึกษา 2561

สมมติฐาน

1. นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม มีคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม
2. นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม มีคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้รูปแบบ การทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีการวัดตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest Control Group Design) มีวิธีการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ลงทะเบียนวิชา มนุษยสัมพันธ์ จำนวน 40 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเจาะจง คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยได้ประเมินความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปประชาสัมพันธ์กับนักศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชามนุษยสัมพันธ์ ได้อาสาสมัครมาจำนวน 30 คน โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมทดสอบ ก่อนและหลังให้โปรแกรม และได้อธิบายถึงโปรแกรมการดำเนินการทดลองเพื่อสอบถามความสมัครใจ ได้นักศึกษาที่มีความสมัครใจในการทดลองจนครบระยะเวลาจำนวน 30 คน

2. แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน โดยใช้วิธีจับคู่รายบุคคล (Matched Subject) ผู้วิจัยดำเนินการนำนักศึกษาที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม ใกล้เคียงกันมาจับคู่ จากนั้นแยกออกคนละกลุ่ม ทำเช่นนี้จนครบ 30 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน ด้านความรับผิดชอบต่อสถานการศึกษา ความรับผิดชอบต่อชุมชน และด้านความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ส่วน ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้วิจัยดำเนินการกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน ระยะเวลาในการทดลองตั้งแต่วันที่ 17 มกราคม 2562 ถึงวันที่ 28 มีนาคม 2562 สัปดาห์ละ 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง 30 นาทีต่อสัปดาห์ ทั้งหมดจำนวน 12 ครั้ง ตามตารางสรุปดังนี้

การปรับพฤติกรรมทางปัญญา	ความรับผิดชอบต่อสังคม	ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์
-	-	1	มารู้จักกัน ความ รับผิดชอบต่อ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ในกลุ่มกับสมาชิกกลุ่ม และระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยกันเอง 2. เพื่อชี้แจงให้สมาชิกกลุ่มทราบรายละเอียด ของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม คือวัตถุประสงค์วิธีดำเนินการแต่ละกิจกรรม บทบาทหน้าที่ ของสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลา จำนวนครั้ง สถานที่ เข้าร่วมกิจกรรม ประโยชน์ที่ได้รับและข้อตกลงร่วมกัน
การสร้างความรู้สึภายใน	ความรับผิดชอบต่อครอบครัว	2	คนบ้านเดียวกัน	1. เพื่อให้นักศึกษาให้ความสำคัญและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อครอบครัว 2. เพื่อให้นักศึกษาได้สำรวจบทบาทหน้าที่ของตนเองในครอบครัว
การสร้างความรู้สึภายใน	ความรับผิดชอบต่อครอบครัว	3	ครอบครัวสัมพันธ์	1. เพื่อให้นักศึกษาให้ความสำคัญและตระหนัก ถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมครอบครัว 2. เพื่อให้นักศึกษาได้สำรวจการมีส่วนร่วมกิจกรรมในครอบครัว
เทคนิคความสัมพันธ์ระหว่างความคิดความรู้สึก และพฤติกรรม	ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	4	คิดวิเคราะห์	1. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจเทคนิคความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม 2. เพื่อให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติให้ตรงกับสถานการณ์จริง
เทคนิคการฝึกทักษะการแก้ปัญหา	ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	5	เพื่อนที่ดี	1. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจความสำคัญของเพื่อน และปฏิบัติตนในฐานะเพื่อนที่ดี

การปรับพฤติกรรม ทางปัญญา	ความ รับผิดชอบ ต่อสังคม	ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์
				2. เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงการช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนมีปัญหา
การสร้างความรู้สึกร่วม ภายใน	ความ รับผิดชอบ ต่อสถาบัน	6	คนละไม้ คนละมือ	เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงการดูแลรักษาของ ส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
การเตือนตนเอง	ความ รับผิดชอบ ต่อสถาบัน	7	เตือนตน ในใจ	เพื่อให้นักศึกษามีแนวทางในการคิด แนวปฏิบัติที่ดีใน เรื่องการปฏิบัติตามระเบียบของมหาวิทยาลัย และ การเข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น
เทคนิคความสัมพันธ์ ระหว่างความคิด ความรู้สึกร่วม และ พฤติกรรม	ความ รับผิดชอบ ต่อชุมชน	8	ฮีโร่ใครก็ได้	1. เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นความสำคัญของการร่วมมือ กันแก้ไขปัญหาในชุมชน 2. เพื่อให้นักศึกษาเกิดความภูมิใจในการช่วยเหลือ ชุมชน
เทคนิคการฝึกทักษะ การแก้ปัญหา	ความ รับผิดชอบ ต่อชุมชน	9	ซอยนี้ พี่ขอ	1. เพื่อให้นักศึกษาให้ความสำคัญ ตระหนักถึง ปัญหาสังคมในชุมชน 2. เพื่อให้นักศึกษามีความตื่นตัวที่จะช่วยแก้ไขปัญห สังคมในชุมชน
การเตือนตนเอง	ความ รับผิดชอบ ต่อ ประเทศชาติ	10	เตือนตนทำ ตามกฎ	1. เพื่อให้นักศึกษาให้ความสำคัญและตระหนักถึง การปฏิบัติตามกฎข้อตกลงของสังคม 2. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติตามกฎข้อตกลงของ สังคม
เทคนิคการฝึกทักษะ การแก้ปัญหา	ความ รับผิดชอบ ต่อ ประเทศชาติ	11	ใครกันแน่	1. เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงผลกระทบจากการไม่ เคารพกฎหมาย 2. มีแนวทางในการคิดและแนวปฏิบัติที่ดี ในเรื่องการ เคารพกติกาอย่างเหมาะสม 3. เพื่อให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการนำความ รับผิดชอบต่อสังคมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
-	-	12	ความ รับผิดชอบ ต่อสังคม ส่วนรวม และปัจเจก นิเทศ	1. เพื่อให้นักศึกษามีแนวทางในการคิดและแนว ปฏิบัติที่ดีในเรื่องการรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม 2. เพื่อให้นักศึกษาได้ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ความคิดเห็นจากการได้เข้าร่วม โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อ การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม

2. แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามพฤติกรรม
ความรับผิดชอบต่อสังคมของ ดุสิต อุทิศพงษ์ (2547) รวมถึงฉันทนา ปาปัดถา, ณัฐภณ สุเมธอริคม และ
ปิติพงษ์ พิมพ์พิเศษ (2555) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 40 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามมีเนื้อหาครอบคลุมคุณลักษณะ ความรับผิดชอบต่อสังคม 5 ด้าน คือ
ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน ด้านความรับผิดชอบต่อสถานการศึกษา
ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน และด้านความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ

3. แบบบันทึกการเรียนรู้ที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมทุกครั้ง นักศึกษาจะต้องเขียนแบบแสดงความคิดเห็น ที่มีต่อกิจกรรม เพื่อแสดงความรู้สึก และประสบการณ์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง

4. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้วิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ นักศึกษากลุ่มทดลองเป็นผู้ตอบแบบสอบถามภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม 12 ครั้ง แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 ข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญา จากหนังสือและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการสร้างโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม และสร้างแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ดำเนินการสร้าง ปรับปรุงพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม และแบบสอบถาม ให้มีเนื้อหาที่เหมาะสมและครอบคลุม

3. นำโปรแกรมการปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม แบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ความตรงตามเนื้อหา ความสอดคล้อง และเหมาะสมรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

5. นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้ ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.81

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติ Non Parametric Statistics (The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test)
3. สถิติ Non Parametric Statistics (The Mann-Whitney U Test)

ผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง (n = 15)	คะแนนจากแบบสอบถาม พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
ค่าเฉลี่ย	3.73	4.23
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.28	0.40

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการทดลอง เท่ากับ 3.73 และ 0.28, 4.23 และ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาในกลุ่มควบคุม

กลุ่มควบคุม (n = 15)	คะแนนจากแบบสอบถาม พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
ค่าเฉลี่ย	3.76	3.76
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.24	0.22

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษากลุ่มควบคุมมีคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการทดลอง เท่ากับ 3.76 และ 0.24, 3.76 และ 0.22 ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองโดยการทดสอบด้วยสถิติ Non Parametric Statistics (The Mann-Whitney U Test)

กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	Z	p
กลุ่มทดลอง	15	3.73	0.28	-.062	.950
กลุ่มควบคุม	15	3.76	0.24		

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์คะแนนโดยการทดสอบด้วยสถิติ Non Parametric Statistics (The Mann-Whitney U Test) พบว่า ก่อนการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นก่อนทดลองนักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักศึกษา กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองโดยการทดสอบด้วยสถิติ Non Parametric Statistics (The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test)

กลุ่มทดลอง	อันดับที่ของผลต่างคะแนน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ผลรวม	z	p
			อันดับที่	อันดับที่		
ก่อนการทดลอง	อันดับที่ของผลต่างที่มีเครื่องหมายลบ	2	2.25	4.50	-3.155	.002**
หลังการทดลอง	อันดับที่ของผลต่างที่มีเครื่องหมายบวก	13	8.88	115.50		
รวม		15				

** p < 0.01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์โดยการทดสอบด้วยสถิติ Non Parametric Statistics (The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test) พบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักศึกษา กลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองโดยการทดสอบด้วยสถิติ Non Parametric Statistics (The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test)

กลุ่มควบคุม	อันดับที่ของผลต่างคะแนน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ผลรวม	z	p
			อันดับที่	อันดับที่		
ก่อนการทดลอง	อันดับที่ของผลต่างที่มีเครื่องหมายลบ	8	7.25	58.00	-0.114	.909
หลังการทดลอง	อันดับที่ของผลต่างที่มีเครื่องหมายบวก	7	8.86	62.00		
รวม		15				

จากตารางที่ 5 คะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษา กลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองโดยการทดสอบด้วยสถิติ Non Parametric Statistics (The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test) พบว่ามีคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักศึกษา กลุ่มควบคุม

ผลของแบบสอบถามก่อนและหลังการทดลองมีระดับของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง โดยการทดสอบด้วยสถิติ Non Parametric Statistics (The Mann-Whitney U Test)

กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	Z	P
กลุ่มทดลอง	15	4.23	0.40	-3.008	.003**
กลุ่มควบคุม	15	3.76	0.22		

** $p < 0.01$

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์คะแนนโดยการทดสอบด้วยสถิติ Non Parametric Statistics (The Mann-Whitney U Test) พบว่า ภายหลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรม ปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมมีคะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสรุปได้ว่าโปรแกรม ปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักศึกษากลุ่มทดลองได้

3. จากแบบบันทึกการเรียนรู้ที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนา ความรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมโปรแกรมพบว่า นักศึกษารู้สึก ว่าตนเองได้ฝึกความคิดที่มีหลายแง่มุมทั้งทางบวก ทางลบ ที่สอดคล้องกับความคิด ความรู้สึกและ การกระทำ ทำให้ได้เข้าใจผู้อื่นและตนเองมากยิ่งขึ้น ได้ทราบถึงการลำดับความสำคัญของปัญหา หลาย ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ หากไม่เรียงลำดับและแก้ไขปัญหาละเรื่องเสียก่อน อีกทั้งนักศึกษาได้เรียนรู้ ถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองว่าต้องทำอะไรบ้าง รับรู้ผลดี ผลเสียและแนวทางการแก้ไขเพื่อให้ การใช้ชีวิตในครอบครัวและสังคมมีความสุข และได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเตือนตนเองในการทำผิด หากรู้ตัว ว่าจะทำผิดควรมีสติและนึกถึงผลที่จะตามมาว่าเกิดผลเสียอะไร ต่อใครบ้าง ทักษะเหล่านี้เป็นพื้นฐาน สำคัญของพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ถือได้ว่าโปรแกรมการปรับ พฤติกรรมทางปัญญาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น การที่นักศึกษาจะ เป็นบุคคลที่รู้จักฐานะหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม จึงต้องได้รับการเสริมสร้างเกี่ยวกับการ ปรับพฤติกรรมทางปัญญา

4. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อ สังคมครบทั้งหมด 12 ครั้ง นักศึกษามีความคิดเห็นต่อโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระดับมากถึง มากที่สุด (ระหว่าง 4.20-4.67) และความคิดเห็นต่อผู้นำกลุ่มอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ระหว่าง 4.27- 4.73) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาได้รับประสบการณ์ เข้าใจวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ วิธีการดำเนินการ ข้อตกลง มีความรับผิดชอบ มีโอกาสได้แสดงความคิด ความรู้สึกของตนเองต่อเพื่อนสมาชิก มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมปรับ พฤติกรรมทางปัญญา

นอกจากนี้ พบว่ารายการประเมินที่ได้คะแนนมากที่สุดในแบบสอบถามความคิดเห็น ของนักศึกษาที่มีต่อโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาและความคิดเห็นต่อผู้นำกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ได้แก่ ข้อที่ 19 ผู้นำกลุ่มสามารถสามารถเรียบเรียง และถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้เป็นระบบขั้นตอน และมีประสิทธิภาพ รายการประเมินที่ได้คะแนนรองลงมาโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ได้แก่ ข้อที่ 7 ข้าพเจ้าตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม

อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนา ความรับผิดชอบ ต่อสังคมสามารถพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมได้จริง ด้วยการฝึกตามองค์ประกอบการปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญา โดยในการสร้างกิจกรรมของโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ต่อสังคม ผู้วิจัยใช้แนวคิดการปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญา โดยเน้น การเปลี่ยนแปลงทางปัญญา คือ การเปลี่ยนแปลงความคิดเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วย เทคนิคความสัมพันธ์ ระหว่างความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม เทคนิคการฝึกทักษะ การแก้ปัญหา เทคนิคการสร้างความรู้สึกละเอียดภายใน เทคนิคการเตือนตนเอง มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556) โปรแกรมการปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญา ช่วยให้นักศึกษาได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ และทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาความรับผิดชอบ ต่อสังคม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยอภิปรายตามแนวคิดการปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญา ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมให้นักศึกษา กลุ่มทดลองได้เรียนรู้และทำความเข้าใจถึงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ Beck (1976 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556) การปรับปรุงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาจะต้องมีการรับรู้รวมถึงตีความให้ตรงกับสถานการณ์ที่เป็นจริง และปรับเปลี่ยนความคิดความรู้สึกพร้อมทั้งเปลี่ยนพฤติกรรมไปพร้อมๆ กัน จะเห็นได้จากแบบบันทึกการเรียนรู้ครั้งที่ 4 เช่น “...ได้ฝึกความคิดที่มีหลายแง่มุมทั้งทางบวก ทางลบ ที่สอดคล้องกับความคิด ความรู้สึกและการกระทำ ทำให้เราได้เข้าใจผู้อื่นและตัวเรามากยิ่งขึ้น...” และ “...ได้เปิดมุมมองใหม่ๆ ในการมองโลก ได้เปิดใจตัวเองมากขึ้น ได้รู้ว่าทุกอย่างมีมุมลบ และมุมบวก อยู่ที่ว่าเราจะเลือกมองจากมุมไหน และทำให้รู้ว่าการที่เราไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ทำให้คนส่วนใหญ่คิดกับเราในแง่ลบ แต่ก็มีคนอื่นที่ยอมรับหากว่าเรามีเหตุผลที่จะอธิบาย...” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา คงทอง (2557) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้โปรแกรมการปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ มีการนำเทคนิคความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ไปใช้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ผลพบว่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการพัฒนาจิตสาธารณะ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม ไปพร้อมๆ กัน และพบว่านักเรียนให้ความสนใจกับกิจกรรมจึงนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

การสร้างความรู้สึกละเอียดภายในจะเป็นการจินตนาการภาพของพฤติกรรมเป้าหมาย แล้วตามด้วย ผลกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทันที ซึ่งกระบวนการสร้างความรู้สึกละเอียดภายในเพื่อหลีกเลี่ยงจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์ โดยการสร้างความรู้สึกละเอียดภายในจะฝึกให้นักศึกษากลุ่มทดลองเกิดการพัฒนา ความรับผิดชอบ ต่อสังคม คือ ให้นักศึกษาจินตนาการถึงผลกระทบที่เกิดจากการที่นักศึกษาเจอปัญหาจากการไม่มีความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นผลกระทบที่นักศึกษาไม่ต้องการ ทำให้นักศึกษาหลีกเลี่ยงผลกระทบนั้นโดยการมี

พฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะ การตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ครอบคลุมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากแบบบันทึกการเรียนรู้ครั้งที่ 2 เช่น “...ได้รู้ถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองว่าทำอะไรบ้าง รับรู้ผลดี ผลเสียและแนวทางการแก้ไข เพื่อให้การใช้ชีวิตในครอบครัวมีความสุข...” และ “...ทำให้นึกถึงความรักในครอบครัวมากขึ้น ทำให้รู้ถึงข้อบกพร่องของตัวเอง ในการละเลยหน้าที่ในครอบครัว และควรทำอย่างไรเพื่อให้ คนในครอบครัวมีความสุข...”

การฝึกทักษะการแก้ปัญหา เป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มุ่งแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่ง D' Zurilla and Goldfried (1971 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556) ได้แบ่งกระบวนการแก้ปัญหาออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา 2) ขั้นกำหนดปัญหาและตั้งเป้าหมาย 3) ขั้นเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา 4) ขั้นตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด 5) ขั้นดำเนินการแก้ปัญหา ตามวิธีการที่เลือกและประเมินผลที่เกิดขึ้น ฉะนั้นการฝึกทักษะการแก้ปัญหาก็ฝึกให้นักศึกษาพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมได้ด้วยการมุ่งแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ดังจะเห็นได้จาก แบบบันทึกการเรียนรู้ครั้งที่ 9 เช่น “...ได้เรียนรู้เรื่องการฝึกคิดแก้ปัญหา ว่ามีบางปัญหาที่เคยคิดแล้วไม่ได้คำตอบ แต่ลองมาใช้กระบวนการแก้ปัญหา ร่วมกับเพื่อน ทำให้ได้วิธีการแก้ไขหลายแนวทาง...” และ “...ได้เรียนรู้เรื่องการลำดับความสำคัญของปัญหา มีหลายปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ หากเราไม่เรียงลำดับและแก้ไขทีละเรื่อง...” ซึ่งสอดคล้องกับ อนันตญา ประทุมชาติ (2558) ได้ศึกษาการควบคุมตนเองที่มีต่อความเป็นพลเมืองของนิสิตหอพักหญิง ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการฝึกแก้ไขปัญหอย่างเป็นขั้นตอน โดยให้สมาชิกในกลุ่มทดลองนำปัญหา ที่ตนเองประสบในแต่ละวันที่อยู่ในหอพัก มาฝึกคิดและฝึกแก้ปัญหาซึ่งผลการวิจัยพบว่าพลเมือง ของนิสิตหอพักหญิง ชั้นปีที่ 1 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา สูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

การเตือนตนเอง เป็นเทคนิคที่ฝึกให้นักศึกษาใช้ภาษาพูดกับตนเองอันเป็นกระบวนการนำไปสู่การกำกับตนเอง โดยนักศึกษากลุ่มทดลองจะได้ฝึกการพูดกับตนเองในใจ ดังจะเห็นได้จาก แบบบันทึกการเรียนรู้ครั้งที่ 7 เช่น “...ได้ฝึกฝนเรื่องการเตือนตนเองในการใช้คำพูดหรือการคิด เพื่อให้พฤติกรรมทางลบลดลง หรือเพิ่มพฤติกรรมทางบวก...” และ “...ทำให้รู้ว่าการประพฤติตนตามกฎระเบียบของสังคม มีความสำคัญมาก เราควรปรับพฤติกรรมให้ดีขึ้นตามระเบียบสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยชนะ มิตรสัมพันธ์ (2552) ได้ศึกษาการควบคุมตนเองที่มีต่อความมีระเบียบวินัย ในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กล่าวว่า ในการจัดการทางความคิดด้วยการบันทึกพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเองนั้น คือการฝึกเตือนตนเองเป็นเทคนิค ที่มีความสำคัญมากในการควบคุมตนเอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผลของการบันทึกพฤติกรรมควบคุมตนเองที่มีต่อความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักศึกษามีค่าร้อยละเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่าโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สามารถพัฒนาให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากการศึกษาผลของโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ต่อสังคม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พบว่าสามารถพัฒนา ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมชั้นปีที่ 1 ได้ จึงควรส่งเสริมให้นำ โปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญานี้ ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการหรือกิจกรรมการปฐมนิเทศนักศึกษา เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้ใช้อาจปรับเปลี่ยนกิจกรรม การเรียนรู้ตามความเหมาะสมของ นักศึกษา อีกทั้งควรศึกษาและทำความเข้าใจวิธีการพัฒนา ความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อที่จะสามารถ นำไปพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การดำเนินโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมกับ นักศึกษา ผู้นำไปใช้ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการสร้างสัมพันธ์ภาพกับนักศึกษาในกิจกรรม ครั้งแรก และเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่กิจกรรมจริง เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดการผ่อนคลาย พร้อมทั้ง จะร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง กล้าแสดงความคิดเห็น ซึ่งทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ สนุกสนาน และมีความเป็นกันเอง เพื่อที่จะส่งผลให้นักศึกษาได้รับประโยชน์ และความรู้เพื่อนำไปพัฒนา ความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้นำไปใช้ต้องพยายามกระตุ้นให้ นักศึกษามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม เพื่อให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. สำหรับผู้ที่สนใจทำการวิจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม หลังจากดำเนินการทดลองแล้ว ควรติดตามพฤติกรรมของกลุ่มทดลองว่าพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมยังคงอยู่ในระยะยาวหรือไม่

2. นำโปรแกรมปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมไปศึกษา กับนักศึกษาระดับชั้นอื่น หรือกลุ่มนักศึกษาที่มีบริบทที่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้

3. ควรทำการศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมในนักศึกษาว่ามีตัวแปรใดบ้าง โดยจะเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนจัดโปรแกรมได้หลากหลาย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ฉันทนา ปาปัดถา, ญัฐภณ สุเมธธิดม และ ปิติพงษ์ พิมพ์พิเศษ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ สังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ฉันทนา รตนพลแสน. (2551). ความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2558 ค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/286032>

ชัยชนะ มิตรสัมพันธ์. (2552). การศึกษาการควบคุมตนเองที่มีต่อความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ดุสิต อุทิศพงษ์. (2547). การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นวรินทร์ ตาก่อนทอง. (2557). จิตสาธารณะ: คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 2557 (89). 34-44.

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (2556). แผนพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. สืบค้นเมื่อ 20

พฤศจิกายน 2558 ค้นจาก

http://mult.chandra.ac.th/cw/student/images/File/DSD_Online/2558/05/dsd_online_28052558.pdf

วิภาดา กาลถาง. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วารสารการวัดผลการศึกษา, 35(97), 80-90.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2558 ค้นจาก

<http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>

สุนิสา คงทอง. (2557). ผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

พยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ. วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุวิมล นรอาจ และอริยา คูหา. (2554). จิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 3(2), 81-93.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2556). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนันตญา ประทุมชาติ. (2558). ผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อการพัฒนาความเป็นพลเมือง

ของนิสิตหอพักหญิง ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา

การศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อัจฉรา ประเสริฐสิน. (2556). ขมวดประเด็นการปฏิรูปการศึกษาการพัฒนาประเทศไทย. วารสารวัดผลการศึกษา,

30(87), 32-41.